

Pressi- ja teabeosakond

Euroopa Liidu Kohus
PRESSITEADE nr 167/20
Luxembourg, 17. detsember 2020

Kohtuotsus (kohtuasi C-398/19)
Generalstaatsanwaltschaft Berlin

Liidu kodaniku võib kolmandale riigile välja anda alles pärast seda, kui on konsulteeritud liikmesriigiga, mille kodakondsus tal on

Selle konsulteerimise raames peab kodakondsusjärgne liikmesriik saama taotluse saanud liikmesriigilt kõik õiguslikud ja faktilised asjaolud, mis on esitatud väljaandmistootluses, ning talle tuleb anda mõistlik tähtaeg selle kodaniku suhtes võimaliku Euroopa vahistamismääruse tegemiseks

By, kes on Ukraina ja Rumeenia kodanik, sündis Ukrainas ja elas seal kuni 2012. aastal Saksamaale kolimiseni. 2014. aastal sai ta oma taotluse alusel Rumeenia kodakondsuse Rumeenia kodanike järeltulijana, olemata kunagi Rumeenias elanud.

Ukraina peaprokuratuur esitas 2016. aasta märtsis Saksamaa ametiasutustele taotluse BY väljaandmiseks kriminaalmenetluse läbiviimiseks. Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Berliini peaprokuratuur, Saksamaa) teatas 2016. aasta novembris Rumeenia justiitsministeeriumile väljaandmistootlusest ja küsis, kas Rumeenia ametiasutused kavatsevad ise BY suhtes kriminaalmenetluse läbi viia. Nimetatud ministeerium vastas ühelt poolt, et Rumeenia ametiasutused võivad otsustada kriminaalmenetlust alustada ainult Ukraina ametiasutuste taotlusel, ja teiselt poolt, et riigisisese vahistamismääruse tegemine kui Euroopa vahistamismääruse tegemise eeltingimus on võimalik siis, kui asjaomase isiku süü kohta on piisavalt tõendeid. Nii palus ta Saksamaa ametiasutustel edastada Ukraina ametiasutuste poolt neile esitatud tõendid.

Saksa õigus keelab Saksa kodanike väljaandmise, kuid mitte teiste liikmesriikide kodanike väljaandmist. Seetõttu leiab Kammergericht Berlin (Berliini liidumaa kõrgeim üldkohus), et BY väljaandmine Ukrainale on seaduslik, kuid tal tekib küsimus, kas see ei ole vastuolus põhimõtetega, mille Euroopa Kohus sedastas kohtuotsuses Petruhhin¹, kuna Rumeenia õigusasutused ei ole ametlikult teinud otsust Euroopa vahistamismääruse võimaliku tegemise kohta. Eespool viidatud kohtuotsuses leidis Euroopa Kohus nimelt, et kui liikmesriigile, kuhu teise liikmesriigi kodanik on liikunud, esitab väljaandmistootluse kolmas riik, on ta kohustatud teavitama liikmesriiki, mille kodakondsus kõnealusel kodanikul on, et anda selle liikmesriigi asutustele võimalus teha Euroopa vahistamismäärus kriminaalmenetluse alustamiseks.

Kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkis küsimus, millised on selle kohtuotsuse tagajärjed tema menetluses oleva kohtuasja lahendamisele, esitas ta Euroopa Kohtule kolm eelotsuse küsimust ELTL artiklite 18 ja 21 tõlgendamise kohta (mis puudutavad vastavalt kodakondsuse alusel diskrimineerimise keelu põhimõtet ning liidu kodanike liikumis- ja elamisvabadust liikmesriikide territooriumil) ning kohtuotsuse Petruhhin tõlgendamise kohta.

Euroopa Kohtu hinnang

Euroopa Kohtu suurkoda analüüsib esimesena küsimust, kas ELTL artiklid 18 ja 21 on kohaldatavad sellise liidu kodaniku olukorrale nagu asjaomane isik põhikohtuasjas. Sellega seoses märgib ta, et tema kohtupraktika kohaselt on liikmesriigi kodanikul – kellel on sellest tulenevalt liidu kodaniku staatus –, kes elab teise liikmesriigi territooriumil, õigus tugineda ELTL artikli 21 lõikele 1

¹ 6. septembri 2016. aasta kohtuotsus Petruhhin, [C-182/15](#) (eelkõige punktid 48 ja 50); vt ka [pressiteade nr 84/16](#).

ja ta jääb aluslepingute kohaldamisalasse ELTL artikli 18 tähenduses. Asjaolul, et BY sai liikmesriigi kodakondsuse alles siis, kui ta elas juba teises liikmesriigis kui see, mille kodakondsuse ta hiljem sai, ei ole selles osas tähtsust.

Teisena täpsustab Euroopa Kohus kohustusi, mis lasuvad liikmesriikidel kohtuotsuses Petruhhin käsitletud teabevahetuse korraldamisel. Ta märgib sellega seoses, et taotluse saanud liikmesriik peab andma selle liikmesriigi pädevatele asutustele, mille kodakondsus isikul on, võimaluse taotleda selle isiku neile üleandmist Euroopa vahistamismääruse alusel. Selleks peab ta teavitama neid asutusi mitte ainult väljaandmistaoitluse olemasolust, vaid ka kõigist õiguslikest ja faktilistest asjaoludest, mida taotluse esitanud kolmas riik on väljaandmistaoitluses nimetanud. Samuti tuleb teada anda väljaõitutava isiku olukorra mis tahes muutustest, mis on olulised tema suhtes Euroopa vahistamismääruse võimalikuks tegemiseks. Seevastu ei saa kumbki neist liikmesriikidest olla liidu õiguse alusel kohustatud paluma väljaandmist taotleval kolmandal riigil edastada neile kriminaaltoimiku koopiat, et selle isiku kodakondsusjärgne liikmesriik saaks kaaluda võimalust ise isiku suhtes kriminaalmenetlus läbi viia.

Euroopa Kohus rõhutab, et kui seda teavitamiskohustust on järgitud, võivad taotluse saanud liikmesriigi ametiasutused jätkata väljaandmistmenetlust ja vajaduse korral selle isiku välja anda, kui tema kodakondsusjärgse liikmesriigi ametiasutused ei ole mõistliku aja jooksul Euroopa vahistamismäärust teinud. Taotluse saanud liikmesriik peab nimetatud ametiasutustele teatama mõistliku tähtaja, võttes selle kindlaksmääramisel arvesse kõiki juhtumi asjaolusid, eelkõige asjaomase isiku võimalikku väljaandmistvahistuses pidamist ja asja keerukust.

Kolmandana otsustas Euroopa Kohus, et ELTL artikleid 18 ja 21 ei saa tõlgendada nii, et taotluse saanud liikmesriik on kohustatud keelduma teise liikmesriigi kodanikust liidu kodaniku väljaandmistest ja ise tema suhtes kriminaalmenetluse läbi viima seoses kuritegudega, mis on toime pandud kolmandas riigis, kui taotluse saanud liikmesriigi õigus – nagu põhikohtuasjas – annab sellele liikmesriigile õiguse viia liidu kodaniku suhtes läbi kriminaalmenetlus seoses teatavate kuritegudega, mis on toime pandud kolmandas riigis.

Nimelt võtaks sellisel juhul väljaandmistest keeldumise ja ise kriminaalmenetluse läbiviimise kohustus taotluse saanud liikmesriigilt võimaluse ise otsustada riigisisese õiguse alusel selle kodaniku suhtes menetluse alustamise otstarbekuse üle ja väljuks piiridest, mille liidu õigus võib panna selle liikmesriigi kaalutusõiguse kasutamisele kriminaalmenetluse alustamise otstarbekuse küsimuses. Ainus küsimus, mis liidu õiguses niisuguses kohtuasjas nagu põhikohtuasi kerkib, on see, kas taotluse saanud liikmesriik võib selle liidu kodaniku suhtes toimida viisil, mis vähem kahjustaks tema võimalust kasutada oma õigust vabale liikumisele ja riigis elamisele, kaaludes selle kodaniku üleandmist tema kodakondsusjärgsele liikmesriigile, selle asemel, et ta välja anda väljaandmist taotlevale kolmandale riigile.

MÄRKUS: Eelotsusetaotlus võimaldab liikmesriikide kohtutel taotleda kohtuvaidluste lahendamisel Euroopa Kohtult liidu õiguse tõlgendamist või liidu õigusakti kehtivuse üle otsustamist. Euroopa Kohus ei lahenda riigisisest kohtuvaidlust. Kohtuasja lahendamine kooskõlas Euroopa Kohtu otsusega on liikmesriigi kohtu ülesanne. Euroopa Kohtu otsus on ühtlasi siduv ka teistele liikmesriikide kohtutele, kes lahendavad sarnast probleemi.

Ajakirjandusele mõeldud mitteametlik dokument, mis ei ole Euroopa Kohtule siduv.

Otsuse [terviktekst](#) on CURIA veebileheküljel alates selle kuulutamise päevast.

Täiendavat teavet annab Gitte Stadler, ☎ (+352) 4303 3127